Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

11.12.2018

Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto, erätalousyksikkö

Erityisasiantuntija Jussi Laanikari p.0407336229

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN KUULEMINEN, HE 263/2018 VP

Hallituksen esitys riistavahinkolain muuttamisesta

Poikkeuksellisen suuret porovahingot

Poikkeuksellisen suuresta porovahingosta maksettavaa erityistä korvausta koskeva pykälä (ns. Lex Halla) ehdotetaan kumottavaksi. Sääntely on koettu poroelinkeinon piirissä epätasa-arvoiseksi, ja pykälän kumoaminen saikin lausunnonantajilta laajaa kannatusta.

Voimassa olevan pykälän mukaan poikkeuksellisen suuresta porovahingosta voidaan maksaa erityistä korvausta, kun paliskunnan porovahinkojen määrä kolmelta edelliseltä vuodelta suhteutettuna eloporojen ja teurasporojen yhteismäärään ylittää valtioneuvoston asetuksella säädetyn vähimmäismäärän (3 prosenttia). Käytännössä korotettua korvausta saava vahingonkärsijä on saanut pedon tappamasta porosta sen käyvän arvon kolminkertaisena. Vuonna 2009 riistavahinkolain voimaantuloajankohtana korvauksen piirissä oli vain neljä paliskuntaa. Vuonna 2017 korvauksen piirissä oli jo kymmenen paliskuntaa ja porovahinkokorvauksista yli puolet eli 4,3 miljoonaa euroa meni näihin paliskuntiin.

Suurpetojen vuonna 2017 aiheuttamien vahinkojen johdosta maksettuja korvauksia leikattiin 26 prosenttia eli noin 3 miljoonaa euroa, koska vuoden 2018 talousarvioesityksessä ei ollut määrärahoja vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen. Kun Lex Halla -korvausta ei enää vuoden 2018 vahingoista maksettaisi, porovahinkojen korvausmäärä laskisi noin 2,96 miljoonaa euroa, mikä todennäköisesti mahdollistaisi vahinkojen korvaamisen täysimääräisesti.

Viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot

Esityksen mukaan suurpetojen aiheuttamat viljelys-, eläin- ja irtaimistovahingot korvattaisiin täysimääräisenä kuten henkilövahingot. Näin ollen myös koiravahingot korvattaisiin jatkossa täysimääräisenä, minkä arvioidaan lievittävän suurpetokonfliktia. Suurpetojen aiheuttamista vahingoista yli 94 prosenttia on porovahinkoja, joten viljelys-, eläin-, irtaimistovahinkojen (mukaan lukien koiravahingot) korvaaminen täysimääräisenä tarkoittaisi vain noin 0,1 miljoonan euron lisäystä vuoden 2017 maksettuihin vahingonkorvauksiin verrattuna.

Vahingosta ilmoittaminen

Porovahinkojen todennettavuutta parannettaisiin säätämällä velvollisuudesta merkitä vahinkopaikka maastoon. Porovahingosta tulisi myös esittää vahinkopaikan koordinaatit sekä valokuva maastoon merkitystä vahingon kohteesta ja ympäristöstä, jossa vahinko on tapahtunut. Koordinaattien ilmoitusvelvollisuus ja vahingon merkitseminen maastoon helpottavat tapetun poron löytämistä mahdollisessa maastotarkastustapauksessa. Lisääntyvä näyttövelvollisuus parantaa korvausjärjestelmän läpinäkyvyyttä ja poronomistajien oikeusturvaa, sillä poronraato ja jäljet kuolinsyystä sekä vahingonaiheuttajasta häviävät maastossa nopeasti.

Muuta

Laissa säädettäisiin perusteet, joiden nojalla Maaseutuvirasto antaa määräykset riistaeläinten aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamisessa käytettävistä normisatoalueista, normisadoista ja kasvilajien yksikköhinnoista. Viittaukset kumottuun satovahinkolakiin poistettaisiin laista. Hirvieläinten aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamista koskevaan sääntelyyn tehtäisiin Euroopan unionin valtiontukisääntelyn edellyttämä tarkennus. Lisäksi laissa säädettäisiin nykyistä korvauskäytäntöä vastaavasti kadonneista eläimistä ja korvaushakemuksen jättämisestä.

Ehdotus siirtymäsäännökseksi

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019. Valmistelun edetessä on ilmennyt tarve vahinkoilmoitusta koskevalle siirtymäsäännökselle. Lain 23 §:ssä säädetään vahinkoilmoituksessa annettavista uusista tiedoista ja selvityksistä. Hallinnollisen taakan vähentämisen kannalta on perusteltua, ettei ennen lain voimaantuloa tehdyn vahinkoilmoituksen osalta edellytetä täydennystä. Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa lain voimaantulosäännöksen yhteydessä säädettäväksi seuraavaa:

”Vahinkoilmoitukseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 23 §:ää.”

”*På en skadeanmälan som har gjorts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas 23 § i den lydelse paragrafen hade vid ikraftträdandet.”*